

هائی را که وزیر داخله سابق اصلاح نکرده بود و همین مطلب باعث ایراد بر او شد ایشان زود تر اقدام نموده اصلاح نمایند مطلب دیگر هم اینکه حکام را زود بزود تغییر ندهند که این مسئله باعث خرابی ولایات است و ماه روز می شویم که حاکم فلانجا را تغییر دادند و این صحیح نیست.

مفتخر الملک - يك قسمتی از هرايض بنده را آقای تقی زاده فرمودند قسمت دیگر اینکه ابتدا میبکنم آن تلگرافاتی که از مازندران آمده بچوانند تا در آن خصوص مذاکره بشود.

حسینقلی خان نواب - اینکه گفته شد وزراء از برای خودشان مستشار از خارجه بیاورند خوب است اولاً وزراء نظامنامه برای ادارات خودشان بنویسند تا اینکه ترتیب اداره کردن آنها معلوم شود و اگر پس از نوشته شدن نظام نامه داخلی وزارتخانه ها و معمول داشتن آن باز وزارتخانه ها معظّم نشد و مجلس تصویب کرد که مستشار از خارجه بیاورند آنوقت خواسته بشود و در میان وزارتخانه ها وزارت امور خارجه منظم است برای همین است که ادواری نظامنامه است پس سایرین هم باید برای خودشان نظامنامه بنویسند و آنرا معمول دارند.

وکیل الرعایا - يك مطلب عمده که بایست در حضور وزراء مذاکره شود مسئله پول بوده حالا که وزراء رفته اند خوب است این مطلب را لایحه نموده بمجلس بفرستند که چه راهی را در نظر گرفته اند.

وکیل التجار - يك نکته است که باقرمانده و لازم بود در حضور وزراء گفته شود و آن این است که وزراء بعدها احکامات و مقرراتی را که مینویسند بنویسند بصورت مجلس شورای ملی است مثل اینکه حکومت زشت را که تعیین میکنند مینویسند که بصورت شورای ملی مجلس شده و حال آنکه ربطی بمجلس ندارد و تصویب بمجلس آنست که مطلوب بود در مجلس رای بگیرند.

لسان الحکماء - هیئت قانونی ملت آن اشخاصی هستند که فواید بملت خود عاید دارند مثلا وزیر تجارت باید توسعه در تروت مملکت بسد نه اینکه معاکمه تجار بنماید و فایده شخصی در نظر داشته باشد پس باید برخلاف سابق فکری برای توسعه تجارت و تروت مملکت نماید و همچنین وزیر مالیه

حاجی سید نصر الله - بنده خواستم که جواب آقای نواب را بدهم که اشباه نشود مجلس اظهار نکرد که وزراء مستشار از خارجه بیاورند بلکه گفتیم که وزراء بدو باید وزارتخانه های خودشان را مرتب نموده و يك نفر معاون هم برای خود معین کنند که اگر چند روزی خودشان قیبت کردند یا عارضه اتفاق افتاد وزارتخانه ها بی ترتیب یا معلوم نباشند حالا این مستشار را از هرا می آورند خود می دانند اگر در داخله مملکت همچو اشخاص هستند لازم نیست که از خارجه بیاورند.

حسینقلی خان نواب - بلی این فرمایش جناب عالی صحیح است ولی در مجلس ازو کلام مخصوصاً اظهار داشتند که مستشار از خارجه بخواهند این بود که بنده عرض کردم اولاً وزراء نظامنامه داخلی خود را بنویسند اگر اداره تنها مرتب نشد آنوقت مستشار از خارجه بخواهند تا اینکه قدر مردمان خودمان مجهول نماند.

مخبر الملک - آن کسیکه در خصوص مستشار از خارجه را گفته بود بنده بودم آقای نواب اینکه گفتند عمومی است و گفتند که وزارت خارجه منظم است بنده گفتم هر کدام از وزارتخانه ها که لازم دانند مستشار بیاورند چنانکه برای وزارت مالیه آورده اند و عرض میکنم که وزارت خارجه هم آنطور که باید منظم باشد نیست و برای نوشتن نظامنامه برای وزارتخانه ها آنهم محتاج بوجود مستشار است.

وکیل الرعایا - اگر شما همچو قدرتی دارید که اگر مستشار آمدو گفت این شخص که سر کار است نمی تواند کار بکنند باید او را برداشت و دیگری را که با علم و کار کن است بجای او گذاشت مستشار بیاورند والا لازم نیست که مبالغ زیادی موجب به آنها بنهید و باز کارها همین نحو بی ترتیب باشد.

رئیس - حالا این مسئله را بگذارید بمانند خود وزراء لایحه در این خصوص می نویسند بمجلس میدهند آنوقت در این موضوع مذاکره میشود روزیکشنبه قانون متوقبات خواهد بود.

مجلس ختم شد
وقایع و مذاکرات روز يكشنبه ۲۷ شهر محرم الحرام دارالشورای ملی
امروز بواسطه مخصوص بودن مجلس بمذاکرات داخلی بدو بدون حضور تماشاچی منعقد گردید چون مذاکرات بطول انجامید وقت مجلس منقضی شده قرائت دوم قانون متوقبات ممکن نشد.

مذاکرات روز سه شنبه ۲۹ شهر محرم الحرام دارالشورای ملی
خلاصه مذاکرات روز شنبه ۲۹ را آقای میرزا مرتضی فلی خان قرائت کردند.

رئیس - این تلگراف چند روز قبل از استر آباد رسیده بود ولی بواسطه نبودن فرصت ممکن نشد قرائت شود چون سیه دار در حقیقت در این مورد خدمت کرده اند لهذا امروز قرائت می شود تلگراف مزبور قرائت شد قریب باین مضمون حضور حضرات عالی آقایان و امتهای مجلس مقدس و آقای رئیس الوزراء چند روز بود که نزدیک تپه بلخی مشغول تدارکات و توقف دایلات نعلی مستند معاصره هر قدر باشرار بملایمت بانها اطمینان داده که بسمت کتور و کولکلل برویم راضی نشده جلوگیری نموده ویر شرارت افزودند لهذا امروز اردو را متوقف و سرباز حمله نموده بیست تیرتوپ خالی نموده و بدهم خود بنده با سوار پورش برده و سرباز هم از عقب بعد از فتح نصیب شد و قریب بیست نفر از اهل اردو شهید و زخمی شده اند و اسب هم از طرفین خیلی تلف شد و صاحب معبان اردو خیلی زحمت کشیده اند حال منوط بعنایت و لطف اولیای امور است.

آقا شیخ محمد علی - روز هفنه مرض شد که یکی از مواد مهمه دانستن و کلا صورت معاهدات و امتیازاتی است که بخارج داده شده و از طرف ریاست امر شد بدقت رجوع شود رجوع شد قید از امتیاز راه آهن و واگون چیز دیگر نبود در این موقع که مذاکره استقرض بیان آمده لازم است که و کلا از سایر معاهدات و شروط قروض سابقه اطلاع داشته باشند و نیز دور نیست که مفسدین یاز جز این ایام اسباب فساد و اختشای بین اهل حضرت و مجلس فراهم

بیاورند خوب است که از طرف مجلس اقدام اتحادی بین سلطنت و مجلس بشود هر یانزده روز یا بکده بکرتبه يك هفتی از مجلس حضور اعلی حضرت مشرف شوند تا ننگ ابراهیم القاء شیعه حضور اعلی حضرت بنمایند و نیز اشغالی که سفارت خانه ها متحصن میشوند باید دانست که معاهده سابق چه بوده باید اشغالی که مقصر هستند بمجازات برسند نه اینکه شرارت نمایند و بروند سفارت خانه ها متحصن بشوند و دیگر اینکه در خصوص امتیاز بانک شاهنشاهی است که باید معلوم باشد ترتیب آن چیست زیرا که آنچه طلا و نقره بوده جمع کرده و در عوض اسکناس داده باید بدانیم که مدت این امتیاز تا کی و ترتیب آن چه میباشد دیگر اینکه باید قوانین کلیتاً ساده ماده در مجلس قرائت شود خصوصاً قانون عدلیه که باید فصل فصل و ماده ماده قرائت شده از مجلس بگذرد و بسجده همایونی رسیده و بموقع اجرا گذارده شود زیرا که هر گاه بغوایم تمام قانون عدلیه از مجلس بگذرد یکسال و نیم طول خواهد کشید.

رئیس - تمام مطالب شما صحیح است اما از بس متفرق است نمیدانم کدام يك را جواب بگویم اما در باب امتیازات آنچه در دفتر موجود است که هست و آنچه نیست وزارت امور خارجه طبع کرده و منتشر خواهد نمود و همه کس خواهد دید و در خصوص معاهده جز معاهده ترکمان چائی دیگر معاهده نداریم و آنهم در ناسخ التواریخ و مرآت البلدان صورتش هست و در باب قانون عدلیه هم همانطور بموجب قانون اساسی رفتار میشود و اینکه میگوئید يك سال و نیم طول خواهد کشید اینطور نیست و انشاء الله تعالی کمتر از يك ماه بلکه بیست روزه از مجلس خواهد گذشت.

آقای میرزا محمود - فرمایشات آقای شیخ محمد علی امروز موقمش نبود چون قرار شده که موضوع مذاکرات روز قبل اطلاع داده شود و در مجلس قبل هم گفته شد که امروز باید قانون متوقبات قرائت شود لهذا ایشان خارج از موضوع مجلس صحبت نمودند در این موقع مشغول بقرائت لایحه بلخیه شدند.

پس از مذاکرات زیاد در یکی از مواد آن وقت مجلس منقضی شده

مجلس ختم گردید
مذاکرات روز شنبه ۲۹ شهر صفر المظفر دارالشورای ملی
خلاصه مذاکرات روز شنبه ۲۹ را آقای میرزا طاهر قرائت کردند.

رئیس - امروز هم موضوع مذاکره همان لایحه بلخیه است و آرزویم چند نفر بیشتر رای ندادند برای رجوع شدن بکمیسیون هر قدر هم تأخیر بشود باعث ضرر بشهر خواهد شد پس خوب است زودتر بگذرد.

احشام الاطباء - در این لایحه در این يك ماده فقط بجهت کالسکه و درشکه عوارض بسته شده است و اینکه گفته شد که باید باسب و غیره هم عوارض معین شود چون هنوز خاطر و کلا کاملاً از این مسئله مسبق نیست پس باید برای بعد ها باشد و اکنون در باب کالسکه و درشکه باید آراء خود را بیان نمایند.

حسینی خان - آرزو در این لایحه خیلی